

HET ROOD KLOOSTER

Een juweeltje van groen en rust aan de ingang van het Zoniënwoud

Als wandelpark en toegangspoort tot het Zoniënwoud, vormt het Rood Klooster een geheel van architectuur, bos en natuurgebied met een heel grote rijkdom. De eeuwenlange aanwezigheid van een van de grootste priorijen van de Augustijnen in Brabant, drukte natuurlijk zijn stempel op het landschap. Maar ook de aard van de bodem en de overvloed aan vochtige zones maken er vandaag nog altijd een plek van met een magische uitsvaling. En de Brusselaars weten die naar waarde te schatten.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

De wortels van het Rood Klooster liggen in de veertiende eeuw. Toen installeerden kluzenaars zich op deze relatief onherbergzame plek. Vanaf 1367 gaf de hertogin van Brabant hen toestemming om er cellen en een kapel te bouwen. Ze schonk hen ook gronden en de vijvers in de buurt. In 1373 traden de monniken tot de orde van de Heilige Augustinus.

De naam 'Roodklooster' die het domein vanaf 1380 droeg, zou komen van de roodkleurige mortel die de muren van de kloostergebouwen bedekte. Een andere hypothese zegt dat het klooster en de kerk werden gebouwd op een ontgonnen – 'gerooid' – plek in het bos, vandaar de vroegere vorm 'rooclooster'.

De hertogen van Brabant, en later de Boergondische prinses, droegen met een groot aantal giften bij tot de groei van het Rode Klooster.

Rond de kloostergebouwen kwam een grote omheining in baksteen, waarvan nog resten bestaan. De monniken dreineerden het aanpalende moerasachtige gebied. Ze plantten er fruitbomen, wijnstokken en groenten. In de buurt lag ook een vijftiental vijvers, die ze gebruikten voor viskweek.

De priorij werd een knooppunt van spiritueel en artistiek leven. In de vijftiende eeuw vestigden de monniken hun reputatie met geïllustreerde en ingebonden manuscripten. De beroemde schilder Hugo Vander Goes bracht hier enkele jaren van zijn leven door.

Het Rood Klooster werd in 1572 geplunderd en gedeeltelijk verwoest. Het onderging in de volgende eeuw verschillende restauraties.

In 1784 verdreef de vervolging van de contemplatieve orden door keizer Jozef II, de monniken uit het Rood Klooster. In 1790 keerden zestien van hen terug en begonnen ze aan de restauratie van het gedeeltelijk vernielde klooster. Twee jaar later werden ze opnieuw gedwongen om de plek te verlaten.

Daarna diende het gebouw een tijd als legerkazerne, vervolgens als katoenweverij, ververij, atelier van een steenkapper en herberg. De Belgische Staat werd in 1910 eigenaar van het Rood Klooster en droeg het in 1992 over aan het Brussels Gewest.

ALGEMENE BESCHRIJVING : NATUUR OM IN ERE TE HOUDEN

Met zijn specifieke reliëf (als gevolg van de exploitatie van de zandsteengroeven), zijn vijf vijvers, zijn moerassen, zijn weiden en natuurreservaat is het Rood Klooster een merkwaardig stuk erfgoed. Het is heel divers, heeft ecologische en landschappelijke waarde en bevat natuurlijke en halfnatuurlijke zones.

Van de vijftien vijvers die in de Middeleeuwen rond het Rood Klooster werden uitgegraven, blijven er maar vijf meer over: de kleine en grote vijver van de Clabots, de kleine en grote vijver van de Lange Gracht en de Molenvijver. Deze laatste is nog toegankelijk voor vissers, de andere vier zijn geklasseerd als natuurgebied.

Het kleine dal van de *Grandes Flosses*, ten oosten van het Rood Klooster en achter de vijver van Clabots, ligt bezaaid met een mozaïek van vochtige zones. Die zorgen voor een 'wild' uitzicht, dat dicht de 'natuurlijke' staat die het valleibos waarschijnlijk had voor de mens ingreep benadert. De vegetatie is er rijk, gevarieerd goed gestructureerd, en ze contrasteert duidelijk met de beplanting op de omliggende plateaus.

Op de meer open gronden op de bodem van de vallei, staan veel eiken en beuken. Het onderhoud bevat een gediversifieerde flora (bosanemonen, hoge sleutelbloemen, enz.). Op de heesters en struiken tref je heel vaak zangvogels aan, op zoek naar voeding of lommer.

De weiden van het Rood Klooster vormen een overgang tussen de vijvers en de E411. Vroeger werden ze begraasd door de runderen van de priorij of maakten de monniken ze vrij om er gewassen op te kweken. Vandaag dienen ze als graasweiden voor de trekpaarden van de vzw 'Paard en Bos' en geven een landelijk karakter aan dit gebied dat een toegangspoort tot de stad vormt.

Verschillende delen van het gebied zijn niet of slechts gedeeltelijk toegankelijk voor het publiek, omdat ze deel uitmaken van het natuurreservaat van het Zoniënwoud.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

Er was vroeger een zandsteengroeve op dit terrein. Op de plaats van de groeve groeit vandaag een vegetatie die typisch is voor kalkrijke gronden – uniek in het Zoniënwoud: belladonna, campanulaklokjes, liguster en zelfs orchideeën.

Een ondergelopen elzenaanplant staat op de plaats van een vroeger dichtgegooide vijver. De vele waterloopjes die erdoor stromen, het dode hout en het overal rondgeslingerde stormhout zijn een gunstig milieu voor de ontwikkeling van een gediversifieerde fauna en flora.

De vijvers van het Rood Klooster trekken veel watervogels aan, zoals fuut, blauwe reiger, ijsvogel, aalscholver, enz. Het is ook een broedplaats voor verschillende soorten beschermde kikvorsachtigen: bruine kikker, gewone pad, alpenwatersalamander, enz. Er zwemmen ook veel vissen. We vermelden brasem, zeelt, karper, voorn, rietvoorn, stekelbaars, rivierbaars, snoek en de zeldzame bittervoorn.

Er huizen ook 13 soorten vleermuizen op de site.

HOE HET WORDT BEHEERD

Regelmatig onderhoud is nodig. De waterpartijen van het Rood Klooster zijn kunstmatig aangelegd en zouden anders een natuurlijke evolutie tot moerasachtig gebied – en nog later tot vochtig bos – doormaken.

De waterbekkens zouden langzaam dichtslibben en verzanden. Overtallige bomen worden nu regelmatig gekapt om het licht door te laten dat nodig is voor een gediversifieerde plantengroei op de oevers. De hellingen met kalkrijke gronden die op het zuiden gericht staan, raken begroeid met een uitzonderlijke warmteminnende plantengroei. Het struikgewas moet er regelmatig worden verwijderd om de variëteiten die veel licht nodig hebben de kans te geven zich te ontwikkelen.

Decennia lang werden de planten vertrapeld en was er een gebrek aan beheer. Dat heeft ertoe geleid dat het terrein veel aan waarde inboette. Daarom wordt er nu vooral voor gezorgd dat:

- de voetgangers in goede banen worden geleid, vooral door de plaatsing van afsluitingen;
- de vijvers en hun oevers regelmatig een onderhoudsbeurt krijgen, zodat de typische plantengroei van waterkanten en moerassen weer een kans krijgt. Dat onderhoud zorgt er tegelijk voor dat de kikvorsachtigen zich kunnen voortplanten en dat watervogels er nesten bouwen.

De renovatie van de binnentuinen is begonnen. De ruimte krijgt een nieuwe structuur op basis van de gegevens uit de iconografie van het einde van de achttiende eeuw. Toch houdt het project voor de aanleg van deze klassieke tuin ook rekening met de gewoonten en noden van vandaag. Het grote probleem? Een coherente overgang realiseren tussen het classicisme van de tuin en de natuurlijke en halfnatuurlijke reservaatzones in de onmiddellijke omgeving.

BIJZONDERE MONUMENTEN EN BEELDHOUWERKEN

MONUMENTEN

De **Priorij** (geklasseerd in 1965).

De **Molenaarswoning** (geklasseerd in 1961). Het gebouw dateert van de zestiende of zeventiende eeuw en werd gebruikt als wasplaats. In 1740 werd het herbouwd en aangepast tot molenaarswoning.

De **Portierswoning** zorgde voor de verbinding tussen de buitenwereld en het privé domein van de monniken. Ze dateert van de zestiende of zeventiende eeuw, maar werd in de achttiende eeuw meermaals verbouwd. Op dit moment is een restauratie bezig. Er komt een onthaalcentrum.

De oude **hoeve** bestaat uit verschillende gebouwen die meestal van de achttiende eeuw dateren. Alleen het hoekgebouw met de booggewelven is geklasseerd. Het werd gebouwd als vervanging van de middeleeuwse boerderij.

De **omwallingsmuur** van de abdij was 700 meter lang. De helft ervan is overeind gebleven, maar een archeologische studie legde het volledige tracé bloot. De muur wordt momenteel gerestaureerd om het middeleeuwse karakter van het terrein volledig te herstellen.

De **kunstenarsateliers** zijn een sterk aangepast overblijfsel van een deel van de zuidelijke kloostervleugel.

De **Sylvainbron** ontspringt aan de basis van de zandstenen muur waarop de herdenkingsplaat staat voor schilder René Stevens. Hij is de stichter van de Liga van de Vrienden van het Zoniënwoud.

MUSEA

Het **kunstencentrum van het Rood Klooster** neemt een deel van de vroegere boerderij in en organiseert regelmatig tijdelijke tentoonstellingen.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

Ten noordoosten: de tuin Jean Massart.

Ten westen: het Senypark en het park Ten Reuken.

Ten zuiden en oosten: het Zoniënwoud.

Oppervlakte: 13,61 hectare, plus 4,61 hectare weiland.
Typologie: historisch park, natuurreservaat en bosgebied.
Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM.
Klassering: Het terrein is sinds 12 februari 1959 geklasseerd.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Het domein is niet afgesloten en dus permanent toegankelijk. Wachters doen regelmatig hun ronde.

INFORMATIE TER PLAATSE

Hebt u een vraag? Wilt u een probleem signaleren? Spreek dan een van de bos – of parkwachters aan.

In noodgevallen: Parkassistentie op 0497 599 99 87.

Leefmilieu Brussel – BIM: 02 775 75 75, info@leefmilieubrussel.be.

UITRUSTING

Drie speeltuinen (3 tot 6 jaar en 6 tot 12 jaar), fitnessparcours, informatieborden, taverne, zitbanken, vuilnisbakken.

INGANGEN

De ingang tot het Rode Klooster ligt aan de Waversesteenweg in Oudergem en, maar dan alleen voor voetgangers, langs de Rode-Kloosterstraat.

TOEGANKELIJKHEID VOOR PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT

Zonder problemen.

OPENBAAR VERVOER

Metro: 1A Herrmann Debroux

Tussen 2007 en 2009 verricht de MIVB een grote herstructurering van haar netwerk om de mobiliteit in Brussel te verhogen. Tijdens die periode vinden er op de lijnen grote veranderingen plaats. Wij vragen u dan ook naar de website van de [MIVB](#) te surfen om meer te vernemen over de bus-, tram- en metrolijnen die u naar dit park zullen vervoeren.

MEER INFORMATIE

Publicaties van Leefmilieu Brussel – BIM:

- Het Rood Klooster (folder);
- Het Zoniënwood (brochure).

Om te bestellen : Leefmilieu Brussel – BIM : 02 775 75 75 of info@leefmilieubrussel.be.

- Meer informatie over [culturele wegwijzers van parken en tuinen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#).
- Bezoek de fotogalerij van de [Virtual Landscape Gallery](#).
- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over het [Kunstcentrum van het Rode Klooster](#).
- Meer informatie over [vzw 'Paard en bos'](#).
- Meer informatie over [het Zoniënwood](#).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).

